

ГЕОРГИ РУСАФОВ

НЕНАСИТНИЯТ ЛИХВАР

chitanka.info

Живял някога голям богаташ, лихвар. Къщата му приличала на дворец. Нивите му били толкова много и така просторни, че да препускал с кон от изгрев до залез слънце по тях, пак не би могъл да ги обходи. И всички били на поливка, а лозята и бостаните му — на припек. От тъмно до тъмно по тях се трудели до премала само за коричка хляб и паница гола леща безброй бедняци, все длъжници на лихваря. Затуй оня — без да работи — всяка утрин се пробуждал от ден на ден по-богат и по-богат.

Ала това не го правело щастлив, не пълнело с радост ненаситното му сърце. Колкото по-несметно ставало имането му, толкова по-алчно туптяло сърцето на богаташа при всеки звън на жълтиците и при всеки блясък на златото... Вечер, когато всичко живо притихвало в мирен сън, лихварят запалвал свещ и отивал с дебнешки стъпки в една тайна стая на големия си дом. Там — в три ковани сандъка, заключени с по девет катинара — той пазел съкровищата си. След като надниквал със зорки очи във всяко потайно кътче в стаята да не би някой да го изненада, златолюбецът прикляквал с разтреперани от вълнение колена край сандъците. Разтварял ги и прекарвал над купчините жълтици дълго, дълго... Гледал ги с жадни, ненаситни очи. Броял ги безкрайно с изтръпнали от лакомия ръце. Опивал се до забрава от сладкия им звън. И всеки път му се струвало, че неговите жълтици са малко, че другите богати хора имат много повече злато от златото в неговите сандъци. Това го измъчвало до болка, карало го да се смята по-нещастен и от най-бедния човек на света.

— Още утре ще продам къщурката на Сиромас Анго срещу дълга му към мене, че с жалостиво сърце никога няма да стана истински богат човек! — решавал някъде в зори лихварят и едва тогава се отпуснал успокоен в леглото си.

Друг път отсичал със стиснати устни:

— Ред е да прибера дълга си от Дана Вдовицата, като продам на търг кравичката й... Ех, децата й може да изпукат от глад без кравата, но затуй пък аз ще стана с цели десет жълтици по-богат!

Така всяка нощ по късна доба ненаситният златолюбец решавал с леко сърце съдбата на някой сиромас и всеки ден разплаквал по някой бедняшки дом...

Веднъж, като се прибирал в здрачината на гаснещия ден у дома си, пред къщата му го спрял непознат човек. Лицето му било бледо и

изпито, а черните му големи очи горели в мрачината като два разжарени въглена.

— Кога най-сетне ще се наситиш на злато, алчни човече? — застанал с намръщено чело странникът пред лихваря. — Без сърце ли си, не те ли задавиха вече сиромашките сълзи!...

Краката на богаташа се подкосили от страх. Но като видял, че непознатият няма в ръцете си нито кривак, нито нож, нито някакво друго оръжие, а стискал в десницата си само една празна торба, набрал кураж и отвърнал дръзко:

— Ще кажа „стига“ само когато стана най-заможният човек в страната, най-богатият по цялата земя!... А до туй време сърцето ми няма да се трогне от сълзи, ще остане по-студено от камък, побездушно от кинжал!

Странникът смръщил още повече набръчканото си чело. Изгледал от главата до краката лихваря, помислил, па току пъхнал празната торба в ръцете му и казал:

— Вземи тази торба, тя е вълшебна... Напълниш ли я през нощта с най-обикновени речни камъни, щом на разделяване я огреят първите слънчеви лъчи, камъните в нея тутакси ще се превърнат в буци чисто злато!... На тебе не ти достига нито повече, нито по-малко от една такава торба злато, за да станеш такъв, какъвто искаш да бъдеш — най-заможният в страната, най-богатият по земята. Затуй иди тая нощ при реката, напълни торбата с камъни и дочакай там изгрева на слънцето. Превърнат ли се камъните в злато, отнеси го у дома си и — халал да ти е богатството, алчни човече!

При тези думи очите на лихварина станали големи като филджани, а сърцето му затупкало като лудо, сякаш в краката му вече лежала пълната със злато вълшебна торба.

Непознатият видял всичко, свъсил още по-ниско гъстите си вежди над огнените очи и добавил с леден глас:

— Ала запомни добре и това — прибереш ли златото в сандъците си, трябва да изгориш торбата заедно с всичките си тефтери, в които си записал дълговете на сиромасите... Не сториш ли туй нещо, полакомиш ли се да станеш по-богат, отколкото преди малко сам пожела, и дръзнеш ли за тази работа да използваш още веднъж вълшебството на торбата ми, ще те сполети голяма, грозна беда!

Като казал това, странникът се изгубил бързо в мрака, сякаш потънал изведнъж в земята... Лихварят останал на мястото си сам като ударен от гръм. Не знаел какво да прави — ту му се искало да повярва всичко, което му казал човекът с огнените очи; ту му се струвало, че оня си е направил само шега с него, за да го направи за смях на хората.

Но думите на непознатия странник били толкова съблазнителни, звучели в ушите му и сега тъй сладко, като че ли вече чувал звъна на златото в краката си, та не изтраял дълго. Запретнал крачоли и хукнал презглава с торбата към реката. Стигнал там завчас и още задъхан от тичането, веднага започнал да пълни празната торба с речни камъни — все едри, обли, тежки като олово. Напълнил я, па седнал да чака утрото.

Седял, колкото време седял, изведнъж му текнало, че май не е избрал най-тежките камъни. Затуй скочил пак на крака, изсипал камъните от торбата и започнал отново да я пълни с още по-тежки, по-едри камънаци... Така лихварят не мигнал през цялата нощ — ту изпразвал торбата, която все му се струвала лека; ту пак я пълнел с нови, от тежки по-тежки камъни. И посрещнал зората капнал от умора, с изранени от камънаците ръце и плувнал целият в пот, сякаш бил прекарал нощта не на брега, а накиснат в реката.

Но щом се разденило и на изток започнало да алее заревото на близкия изгрев, алчният човек забравил всичко — и умората, и окървавените си ръце. Наместил се до пълната торба и с трепетно сърце и лакоми очи зачакал да грейнат слънчевите лъчи... Сега го вълнувало само едно — дали странникът му е казал истината и дали камъните действително ще се превърнат на златни буци, щом ги лизне слънцето.

Най-сетне дневното светило се изтърколило иззад хълмовете и цялата речна долина засияла от първите му лъчи. Няколко от тях затрептели и върху торбата, край която дебнел с притаен дъх лихварят. Същия миг от отвора ѝ лумнал, като че ли златен фонтан, буен пламък.

Пламъкът — ярък като слънчевите лъчи, висок колкото човешки бой — горял дълго, дълго. След туй изчезнал внезапно, както се бил и появил внезапно. Но торбата не помръкнала... Тя продължавала да сияе, сякаш била пълна с жаровина, защото камъните в нея наистина се били превърнали в буци чисто злато.

Докато вървял към дома си с дебнещи стъпки, прегърбен одве под скъпоценния товар на вълшебната торба, лихварят се усещал за първи

път в живота си щастлив, истински щастлив. Крачел по пустите улици на ранното утро и през цялото време си мечтаел гласно:

— Ех, сега вече имам достатъчно злато, за да бъда най-богатият човек на земята!... Ще си купя още ниви, още ливади, още лозя; ще се оженя за най-хубавата девойка в страната и най-сетне ще заживея и аз като другите хора спокойно, щастливо, безгрижно!

Но когато се вмъкнал в тайната си стая и изсипал златото от торбата на пода, блясъкът на златните буци пак помрачил радостта му. Очите му отново засвяткали алчно и ненаситното му сърце като други път се свило болно, недоволно от златната купчина пред него. Свъсил вежди, изсъскал:

— Богатство ли е моето, та така съм се размекнал — три сандъка жълтици, примесени с десетина шепи драгоценни камъка, и тази нищожна купчинка в краката ми!... Нима трябва да послушам странника и да изгоря вълшебната му торба точно сега, когато тя ми показва, че може да ме направи по-богат от най-богатите хора на света?... Да не съм полудял, че да се лиша доброволно от такова съкровище, преди да съм го изстискал докрай!

Сетне решил твърдо:

— Не, няма да изпълня поръката на непознатия, та каквото ще да стане!... Още тази вечер ще ида пак на реката, ще напълня торбата с още по-тежки камъни и няма да я изпусна от ръцете си, докато не надмина с богатството си най-богатите царе, докато...

И каквото решил ненаситникът, това направил.

Веднага щом мръкнало, той отишъл отново с празната торба при реката. И както първия път, прекарал още една будна нощ на брега ѝ, като без умора пак ту пълнел торбата, ту я изпразвал, за да я напълни след миг с нови, все по-тежки и по-големи камъни... А щом съмнало, за втори път закрачил от щастлив по-щастлив със златните буци в торбата към дома си. Когато се заключил в тайната си стаичка и рекъл да изсипе златото, от торбата на пода изгромолили цяла купчина само прости речни камъни. Същия миг заключените с по девет катинара ковани сандъци се разтворили от само себе си с оглушителен трясък и от вътрешността им изригнал гъст, черен като катран дим. И когато димът се разнесъл, лихварят видял с ужас, че цялото му досегашно богатство се било превърнало също на камъни... При тази гледка алчният човек

се хванал за сърцето, олюлял се, сетне се строполил, сякаш поразен от гръм бор, върху доскорошното си богатство — и повече не се дигнал.

Погубила го алчността му...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.